

[Udenrigsministeren.]

anvendelse af atomenergi kunne medføre for menneskehedens.

Allerede under De Forenede Nationers 1. plenarforsamlings første del, der holdtes i London, vedtog man, den 24. januar 1946, enstemmigt et forslag til resolution, som sikkerhedsrådets 5 permanente medlemmer, Amerikas Forenede Stater, Frankrig, Kina, Sovjetunionen og Storbritannien samt Canada fremsatte om nedsættelse af en kommission til behandling af de problemer, som var opstået ved atomenergiens opdagelse, og andre beslægtede emner. Kommissionen, der stadig består, omfatter en repræsentant for hvert af sikkerhedsrådets 11 medlemmer plus Canada. Ifølge resolutionen skulle den aflægge beretning til sikkerhedsrådet og navnlig stille forslag

om at udvide udvekslingen mellem alle nationer af grundlæggende videnskabelige oplysninger om atomenergien med henblik på dennes anvendelse til fredelige formål,

om kontrol med atomenergien i den udstrækning, det er nødvendigt for at sikre, at den udelukkende anvendes til fredelige formål,

om unddragelse fra de enkelte staters krigsmagt af atomvåben og andre våben, der kan anvendes til masseødelæggelse, og

om effektive garantier i form af tilsyn og andre midler, der kan beskytte stater, som retter sig efter bestemmelserne, mod faren ved overtrædelser og omgælder.

Kommissionen har afgivet ialt 3 beretninger til sikkerhedsrådet, nemlig af 30. december 1946, af 11. september 1947 og af 17. maj 1948. De to første beretninger indeholder en af flertallet udarbejdet plan til kontrol med atomenergien. Dette flertal omfatter 10 af kommissionens 12 medlemmer — mindretallet har bestået af Sovjetunionen og det østeuropæiske land, der til enhver tid har haft sæde i sikkerhedsrådet og dermed i atomenergikommissionen, senest Ukraine. Den af flertallet foreslåede plan tager sigte på oprettelse af en international organisation med den opgave at kontrollere og lede produktionen af atomenergi og på en international aftale om forbud mod fabrikation, besiddelse og brug af atomvåben og om tilintetgørelse af eksisterende lagre af sådanne våben. Kommissionens tredje beretning konstaterede imidlertid, at kommissionens forhandlinger var kommet ind i en blindgade på grund af det principielle modsætningsforhold mellem Sovjetunionen, der ved en international aftale ønskede atomvåbnet forbudt og de eksisterende våben tilintetgjort, før kontrolor-

ganet blev oprettet, og kommissionens flertal, herunder USA og Storbritannien, der fandt, at en sådan aftale ikke ville give nogen beskyttelse i tilfælde af overtrædelse, hvis den ikke *samtidig* etablerede et garanti-system.

Under De Forenede Nationers 3. plenarforsamling i Paris i efteråret 1948 fremsatte Sovjetunionen et resolutionsforslag, der gik ud på at opfordre atomenergikommissionen til at fortsætte sit arbejde og at udarbejde forslag til to konventioner: en om forbud mod anvendelse af atomvåbnet og en om oprettelse af en effektiv international kontrol, således at de to konventioner skulle undertegnes og træde i kraft samtidig.

Den omstændighed, at Sovjetunionen således frafaldt sit oprindelige krav om, at forbud mod atomvåben skulle gå forud for vedtagelsen af et kontrolsystem, medførte imidlertid ikke nogen væsentlig tilnærmelse mellem de respektive standpunkter, idet Sovjetunionen stadig gjorde den opfattelse gældende,

at kontrollen med atomenergiens udnyttelse skulle udøves indenfor sikkerhedsrådets rammer og således være underkastet veto-retten, og

at eksisterende atombomber skulle tilintetgøres straks efter ikrafttrædelsen af konventionen derom, uden at man havde sikkerhed for, at de i den anden konvention omhandlede kontrolorganer blev oprettet og fik lejlighed til at foretage de fornødne kontrolundersøgelser i de forskellige lande.

Ved afstemningen i plenarforsamlingen den 5. november 1948 blev det sovjet-russiske forslag forkastet med 40 stemmer, heriblandt de nordiske landes. 5 stater afholdt sig fra at stemme, og kun 6 stemte for forslaget. Plenarforsamlingen vedtog derimod med 40 stemmer — deriblandt Danmarks, Norges og Sveriges — mod 6, medens 4 afholdt sig fra at stemme, et canadisk resolutionsforslag, der godkendte det grundlag, som atomenergikommissionen havde opstillet som nødvendigt for at skabe en effektiv kontrol med atomenergien for derved at sikre, at den ikke blev brugt til rustninger, men kun til fredelige formål. Resolutionen udtrykte sin bekymring over, at arbejdet i atomenergikommissionen var gået i stå, og beklagede, at enighed endnu ikke havde kunnet opnås. De permanente medlemmer af atomenergikommissionen — d. v. s. de 5 stormagter og Canada — opfordredes til i fællesskab at undersøge, om der kunne skabes enighed om en virkelig effektiv international kontrol, og atomenergikommissionen opfordredes i denne forbindelse til at